

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс е изготвен във връзка с необходимостта от усъвършенстване на нормативната уредба, регламентираща отделните административни производства в кодекса, включително производствата по административно обслужване, данъчно-осигурителен контрол, фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск, обезпечаване и събиране на публичните вземания. Проектът предвижда следните основни групи промени:

1. Надграждане на фискалния контрол върху стоките с висок фискален риск

Със законопроекта се предлага пакет от мерки в областта на фискалния контрол на стоки с висок фискален риск, които имат за цел по-ефективно противодействие срещу измамите, свързани с данъка върху добавената стойност, чрез осъществяване на контрол спрямо рискови лица, основан на анализ на риска на база предварително деклариран данни. Предложението има за цел да осигури надграждане на фискалния контрол чрез въвеждане на предварително деклариране на данни за превозите на стоки на територията на Република България. В резултат на промените се очаква оптимизиране на процеса за извършване на фискален контрол, като оценката на риска ще бъде обвързана не само с вида на превозваната стока, а и с поведението на задълженото лице за предходни периоди.

Предвижда се на предварително деклариране да подлежат конкретни данни за превоза на стоки, който започва от територията на друга държава-членка на Европейския съюз или трета страна и завършва на територията на страната или започва от територията на страната и завършва на територията на друга държава членка, както и превози на територията на страната. Задължени лица за предварително деклариране на превозите се предвижда да бъдат получателят/купувачът на стоката при вътреобщностно придобиване на стоки, доставчикът/продавачът на стоката при вътреобщностни доставки на стоки или доставки на територията на страната, лицето, придобиващо стоката при тристранна операция по смисъла на Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС), съответно вносителят – след приключване на митническия режим при внос.

Лицата ще декларират данните чрез електронна услуга на Националната агенция за приходите (НАП), която ще предоставя уникален номер за всеки отделен превоз на стока. Когато при осъществяване на фискален контрол се установи, че даден превоз на стока с висок фискален риск не е предварително деклариран, уникалният номер за превоза ще се издава служебно от органите на НАП. Получаването на стоката или изпращането ѝ извън територията на страната също ще се потвърждава чрез електронна услуга на НАП.

Предлага се правилата за предварително деклариране на данни за превоз на стоки да се прилагат само по отношение на превозите на стоки с висок фискален риск, извършвани с транспортни средства над 3,5 тона, движещи се по пътната мрежа на територията на страната. Когато превозваните стоки с висок фискален риск са с тегло до 300 кг и на стойност до 3 000 лв. без данък върху добавената стойност по отделните доставки и са предназначени за различни лица, извършващи дейност в обект или обекти на територията на страната, получателят, съответно изпращачът, няма да бъдат задължени за предварително деклариране на превоза, независимо че стоките се превозват с транспортно средство с товароносимост над 3,5 тона. Изключението е предвидено за лица, получатели на стоки с висок фискален риск, които осъществяват дейност като търговци на дребно, стопанисващи малки търговски обекти и получават в обектите си стоки с висок фискален риск в количество и стойност, за които е оценено, че няма риск от загуби на данъчни приходи или рискът за бюджета е минимален.

Превозът на стоки с воден, железопътен и/или въздушен транспорт не са предмет на предварително деклариране на данни. Когато превоз на стока започва с такъв превоз и се извършва претоварване на стоката на транспортно средство и не се променя режимът на доставка, предварителното деклариране на данни за превоза с транспортното средство ще се извършва по установения ред.

От обхвата на предварителното деклариране се изключват също така и превозите за крайно потребление и между обекти на територията на страната, стопанисвани от едно лице, както и превозите на течни горива по отношение на доставките, осъществявани от лицата и при условията на чл. 118, ал. 10 и 11 от ЗДДС. Изключението се предлага поради това, че на основание ЗДДС лицата са задължени да предоставят информация за изпращането на горива по доставките, които извършват, както и за получаването на горива по доставки, по които са страна-получател.

Предимство на така предложения механизъм за предварително деклариране е, че се намалява времето за обслужване на клиентите и същевременно се ограничават контролните мерки, тъй като органите по приходите ще разполагат предварително с необходимата им информация. Това ще позволи прецизен анализ на риска и съсредоточаване на усилията на администрацията спрямо нелоялните задължени лица и минимизиране на административните мерки спрямо добросъвестните лица.

Също така на лицата ще бъде осигурен достъп по електронен път до актуална информация относно действията по фискален контрол, които са предприети спрямо тях и какъв е техният етап. По този начин клиентите на администрацията ще бъдат своевременно информирани за предприетите от администрацията производства и ще могат да извършат дължимото с оглед защита на своите права и законни интереси.

Във връзка с промените, свързани с надграждане на фискалния контрол върху стоки с висок фискален риск се предвижда допълване на законовата делегация за издаване на наредбата по чл. 127з от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК).

При неспазване на реда за предварително деклариране на данни за превоз на стока или несъответствие между предварително декларираното и установеното при проверката вид и/или количество на стоката се предвижда налагането на предварителни обезпечителни мерки или обезпечаването на доказателства и изземването на стоката по отношение на доставчик/продавач във връзка със задълженията му за предварително деклариране на данни за превоз на стока.

С проекта се предвиждат административнонаказателни разпоредби в случай на неизпълнение на задължението за предварително деклариране на превоз на стоки с висок фискален риск или когато лицата предоставят невярна информация и данни при предварителното деклариране, предвидени в закона. Санкциите са неразделна част от проекта за въвеждането на режима за предварително деклариране на данни за превоз на стока, имат възпиращ ефект и ще стимулират доброволното спазване на закона от страна на лицата.

2. Въвеждане на документация за трансферно ценообразуване

С проекта се предлагат правила за изготвяне на документация за трансферно ценообразуване във връзка с необходимостта от усъвършенстване на данъчното законодателство в тази област. Предложенията имат за цел предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане, а от друга страна, съобразяване на националните правила с международните тенденции и новостите в международните данъчни стандарти. Новите правила ще създадат благоприятна бизнес среда за инвестиции и развитие чрез повишаване на правната сигурност за икономическите оператори и намаляване на административните и съдебни спорове между бизнеса и приходната администрация.

В последните години трансферното ценообразуване се превръща в основен приоритет за държавите от цял свят в условията на една все по-глобализираща се пазарна

икономика. Понастоящем в рамките на многонационалните групи се осъществява около 60% от световната търговия със стоки и услуги. В резултат на концентрацията на дейност в многонационалните групи малко отклонение в цените по сделките може сериозно да застраши данъчната основа на държавите. От тази гледна точка справедливото разпределение на данъчната основа между различните юрисдикции, в които функционират отделните подразделения на тези групи, се превръща в ключов въпрос.

Трансферното ценообразуване е един от основните въпроси в рамките на Плана за борба със свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби (BEPS), разработен от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), като Докладът по Мярка 13 „Документация за трансферно ценообразуване и отчети по държави“ е изцяло посветен на документацията, която следва да бъде съставена от данъчно задължените лица за целите на данъчния контрол и оценката на риска. През юни 2016 г. Република България се присъедини към Приобщаващата рамка на ОИСР, в която участват повече от 100 държави и юрисдикции, с което страната ни заяви ангажимент за преследване на целите и въвеждане на мерките от плана BEPS.

Предложените изменения имат за цел създаване на правила за доказване от страна на данъчно задължените лица на пазарния характер на търговските и финансовите взаимоотношения със свързани лица. Принципът на независимите пазарни отношения между свързани лица е издигнат в международен стандарт за облагане на техните печалби с корпоративни данъци, който е възприет и в българското данъчно законодателство.

При създаването на националните правила за изготвяне на документация за целите на трансферното ценообразуване са възприети в голяма степен препоръките на ОИСР в тази област, както и препоръките на Кодекса за поведение по отношение на документацията за трансферното ценообразуване за свързани предприятия в Европейския Съюз (EUTPD), приет на 27 юни 2006 г. от Съвета на Европейския съюз. Докладът по Мярка 13 от Плана BEPS и EUTPD залагат на стандартизиран подход при създаване на документация за целите на трансферното ценообразуване.

Опирайки се на тези два документа при изготвяне на предложените разпоредби, България ще разполага с правила за документация, унифицирани до голяма степен с правилата на широк кръг държави, които следват препоръките на ОИСР и ЕС, като по този начин се намалява административната тежест, която би възникнала от необходимостта да се спазват различни правила в различните държави.

До момента в българското данъчно законодателство не са налице специални правила, които да регулират информацията, която следва да се събира и предоставя от задължените лица за целите на определяне на пазарните цени, когато осъществяват сделки със свързани лица. Разпоредбата на чл. 116, ал. 2 от ДОПК единствено задължава лицата да доказват съответствието на техните цени с пазарните, но не е указано по какъв начин да стане това и каква информация би била необходима за тази цел. Тази празнота в законодателството създава неяснота и несигурност в задължените лица при обосноваването на пазарния характер на цените по сделките между свързани лица, още повече че тежестта на доказване е върху задълженото лице.

С проекта се предлага документация за трансферно ценообразуване да се изготвя от местни юридически лица, чуждестранни юридически лица, които осъществяват стопанска дейност в Република България чрез място на стопанска дейност и еднолични търговци, които осъществяват значителна по обем дейност. В тази връзка от задължението за изготвяне на документация за трансферно ценообразуване са освободени лицата, които имат нетни приходи от продажби под 16 милиона лева и балансовата стойност на активите им не надвишава 8 милиона лева, както и лицата, които не подлежат на облагане с корпоративен данък или се облагат с алтернативен на корпоративния данък. Независимо че лицата може да попадат в кръга на задължените за изготвяне на документация за трансферно ценообразуване, такава не се изготвя, когато сделките със свързани лица са под определени прагове или са с физически лица, които не са еднолични търговци, независимо

че са свързани лица. Увеличението на прага за свързаност, породена от притежание на дялове или акции, от 5% на 25% е друга мярка, която допълнително ограничава кръга на сделките, които трябва да се документират. Чрез тези разпоредби се цели намаляване на административната тежест за бизнеса и фокусиране върху съществените сделки между свързани лица.

Документацията за трансферно ценообразуване се състои от местно досие, в което се включва информация за дейността, контролирани сделки (сделките със свързани лица) и прилаганите методи за определяне на пазарните цени, и обобщено досие, което съдържа информация за групата, включително за организационната структура, дейността, контролираните сделки, функциите на лицата от групата и прилаганата политика на трансферно ценообразуване. Лицата следва да разполагат с обобщено досие само в случаите, когато са част от многонационална група предприятия.

Предложените в проекта разпоредби създават правната рамка по отношение на съдържанието на документацията, която увеличава нивото на предвидимост, давайки достатъчно информация на задължените лица за начина, по който могат да защитят ценообразуването по сделките си и за очакванията на приходната администрация за това. Документация за трансферно ценообразуване по предложените правила може да бъде изготвяна и от лица, които извършват сделки със свързани лица, независимо че не попадат в кръга на задължените лица или стойността по сделките им не превишават определените прагове, тъй като съгласно чл. 116 от ДОПК те също са задължени да доказват пазарния характер на цените по съответните сделки.

Важно е да се отбележи, че документацията за трансферно ценообразуване трябва да следва икономическия процес на определяне на пазарните цени при сделките между свързани лица. С предложените правила се посочват стъпките, които едно лице предприема, съответно информацията, която използва, с цел спазване на съответните изисквания за определяне на пазарните цени, предвидени в Наредба № Н-9 от 14 август 2006 г. за реда и начините за прилагане на методите за определяне на пазарните цени.

С проекта се предлагат и срокове за изготвяне за отделните части на документацията (местно и обобщено досие). Местното досие трябва да бъде изготвено до 31 март на годината, следваща годината, за която се отнася. Този срок е съобразен със срока за подаване на годишната данъчна декларация по чл. 92 от Закона за корпоративното подоходно облагане. Задължените лица трябва да разполагат с обобщено досие за данъчната година на крайното предприятие майка на групата, започваща на 1 януари или по-късно на годината, за която се изготвя местното досие, не по-късно от изтичането на 12 месеца след срока за изготвяне на местното досие. Този срок се различава, тъй като крайното предприятие майка на групата в голям брой случаи ще се намира в друга юрисдикция и е възможно данъчната година да е различна от календарната.

Предвижда се документацията за трансферно ценообразуване да се съхранява от задълженото лице и предоставя по искане на орган по приходите в рамките на осъществяван данъчно-осигурителен контрол.

Според предложените правила местното и обобщеното досие трябва да се изготвят ежегодно. За да се постигне баланс между административната тежест и разходите за лицата, е предвидена възможността при липса на значими промени във факторите, които оказват влияние върху определянето на пазарните цени, проучването на съпоставими независими сделки и/или лица да се обновява най-малко веднъж на всеки 3 години. Независимо от това, финансовите данни на сделките или лицата, определени за съпоставими на базата на проучването, трябва да се обновяват ежегодно.

С проекта се предвиждат и имуществени санкции при неизпълнение на задълженията за изготвяне на документацията, предвидени в закона. Санкциите са пропорционални на стойността на сделките, които би следвало да бъдат предмет на документацията, когато се касае за местното досие, и са във фиксиран размер по отношение на обобщеното досие. Размерът на санкциите е обусловен от една страна от необходимостта

от стриктно спазване на задълженията предвид усилията в световен мащаб за постигане на по-голяма прозрачност по отношение на сделките между свързани лица и за предотвратяване увреждането на данъчната основа, прехвърлянето на печалби и отклонението от данъчно облагане. От друга страна, за да бъде насърчено изпълнението на закона и да бъдат постигнати целите на административно-наказателната отговорност, размерът на санкциите е съобразен и с факта, че голяма част от задължените лица са членове на многонационални групи със значителни по размер приходи на консолидирана основа.

3. Промени, свързани с компетентността на органите на НАП

Във връзка със съдебна практика на Върховния административен съд, в която се приема, че не е налице трайна невъзможност при промяна в длъжността, при условие че лицето не е напуснало НАП и продължава да е орган по приходите, със законопроекта се предлага да бъдат допълнени хипотезите, в които горестоящ орган изземва разглеждането и решаването на конкретен въпрос или преписка, като се включва и хипотезата на невъзможност, произтичаща от промяна в длъжността на органа, водеща до отпадане на компетентността. В случай, че промяната в длъжността води до обстоятелства, променящи компетентността по територия (служителят преминава на работа в друга териториална дирекция) или по степен (служителят преминава на работа в друго звено на НАП, при което вече няма правомощия да възлага ревизионно производство), то тази промяна следва да бъде съобразена при издаване на акта.

Предвижда се още изпълнителният директор или оправомощен от него заместник изпълнителен директор да могат със заповед да определят органи по приходите и публични изпълнители, които да упражняват своите правомощия, без оглед на определената с чл. 8 от ДОПК компетентност. По този начин се осигурява гъвкаво разпределение на служителите и ефективното им използване в административните производства в други териториални дирекции, когато това е необходимо във връзка с обслужването и контрола на задължените лица. Чрез предвижданата мярка се елиминира рискът от съкращаване на обучени квалифицирани служители поради намалена натовареност в определени териториални звена и се създава възможност за ефективното им използване в административните производства в други териториални дирекции. За улеснение на задължените лица се предвижда решаващият орган, пред който ще се обжалва акта или действието на орган на НАП в този случай, да се определя според регистрацията на задължените лица.

4. Конституиране на представител в производствата по ДОПК, когато страна е юридическо лице, и спиране на производствата по ДОПК при смърт или липса на представляващ юридическото лице

Предвижда се когато орган по приходите или публичен изпълнител следва да извърши процесуални действия спрямо юридическо лице, което няма законен представител за повече от три месеца, същият да поиска от районния съд да назначи особен или временен представител, за да може да продължи съответното производство по ДОПК, независимо от бездействието на юридическото лице за назначаване на представляващ.

По аналогия на спирането на производството при смърт на законен представител на физическо лице се предлага допускане на спиране на производството и при смърт на лицето, което представлява юридическо лице. В тази хипотеза в производството по принудително изпълнение се предвижда да не се начисляват лихви за срока на спирането, тъй като се касае за обективни обстоятелства, независещи от волята на длъжника. Същевременно в хипотезата на липсващ законен представител на длъжника, извън хипотезата на смърт на представляващия, се предвижда спиране на изпълнението до вписване на нов представляващ или назначаване на представител по чл. 11 от ДОПК, но с начисляване на лихви за срока на спирането.

5. Електронен обмен на документи и връчване на съобщения в административните производства по ДОПК

Тенденцията в работата на органите по приходите е комуникацията със задължените лица да се извършва по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис (КЕП). В тази връзка както ревизираните лица, така и трети за ревизионното производство лица представят само по електронен път с КЕП или на технически носител информация и доказателства, които се присъединяват към преписката. С проекта се създава възможност за използването на електронни документи във вида, в който те са създадени, като отпада необходимостта от разпечатването им на хартия.

Във връзка с оптимизиране на процеса по връчване на документи, издадени от органите на НАП, се предоставя възможност документите да бъдат връчвани по електронен път не само от орган по приходите, но и от друг служител на НАП. Разширяват се и възможностите за връчване на електронни документи на задължените лица чрез някои от средствата (удостоверителните услуги), предвидени в Регламент (ЕС) № 910 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО и Закона за електронното управление.

6. Промени, свързани с удостоверенията и информацията за наличие или липса на публични задължения

С проекта се предвижда промяна в съдържанието на информацията, която се включва в удостоверенията за наличие или липса на публични задължения, съответно в информацията, предоставяна по служебен път по реда на чл. 87, ал. 10 и 11 от ДОПК на компетентни органи, включително възложители или лица, които организират процедура по възлагане на обществена поръчка по Закона за обществените поръчки. Промяната се състои в това, че в удостоверението ще се посочва размерът на задълженията и общият размер на обезпечените задължения, а в информацията по чл. 87, ал. 10 и 11 от ДОПК – данни за наличието или липсата на обезпечени задължения. Посочването на по-пълна и коректна информация за задълженията има за цел повишаване на събираемостта и стимулиране на коректното фискално поведение на задължените лица.

7. Праг за подаване на отчети по държави, когато крайното предприятие майка на многонационална група предприятия е местно лице за данъчни цели в Република България

Предлага се уеднаквяване на прага за подаване на отчети по държави от многонационални групи предприятия, независимо от това дали крайното предприятие майка е местно лице за данъчни цели на Република България или на друга държава или юрисдикция, като се възприема прагът, предвиден в Директива (ЕС) 2016/881 на Съвета от 25 май 2016 година за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане и Мярка 13 от проекта BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) относно прилагане на мерки срещу свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

8. Промяна, свързана с Решение на Съда на Европейския съюз от 25 юли 2018 г. по дело C-553/16 г. по преюдициално запитване

С Решение на Съда на Европейския съюз от 25 юли 2018 г. по дело C-553/16 г. във връзка с преюдициално запитване, Съдът постановява, че разпоредбата на чл. 175, ал. 2, т. 3 от ДОПК противоречи на чл. 56 от Договора за функционирането на ЕС, забраняващ въвеждането на ограничения за свободното предоставяне на услуги. В тази връзка със законопроекта се предлага отмяна на т. 3 в чл. 175, ал. 2 от ДОПК, съгласно която от датата на изтичането на срока за внасянето на данъци, подлежащи на удържане при източника, на

чуждестранно лице, до деня, когато чуждестранното лице докаже наличието на основание за прилагане на спогодба за избягване на двойно данъчно облагане, се дължи лихва.

9. Промени, свързани с обезпечаването и събирането на публични вземания

С оглед постигане на равнопоставеност на субектите в обезпечителния процес се предлага обезпеченията за физическите и юридическите лица да се извършват чрез унифициран подход. Към настоящия момент за физическите лица обезпеченията се извършват по данъчна оценка/застрахователна стойност/придобивна стойност, докато за юридическите лица водеща е балансовата стойност на активите. С проекта се предлага спрямо всички лица обезпеченията да се извършват по данъчна оценка за недвижими имоти, съответно по застрахователна стойност за моторни превозни средства или други движими вещи, а ако активът/вещта не е застрахован/а - по балансова, съответно придобивна стойност.

За подобряване на правната уредба на производствата по събиране на публични вземания с проекта се предвиждат следните изменения:

Предлага се промяна в последователността на погасяване на предявените за събиране в НАП публични вземания до започване на принудителното им събиране (чл. 169, ал. 3б, 6 и 8). По действащия ред лицето прави избор кое задължение да погаси, когато не е в състояние да погаси всички свои задължения едновременно, а при липсата на избор - вземанията се погасяват съразмерно. По този начин е налице риск от погасяване по давност на по-рано възникналите задължения. Промяната предвижда погасяване в поредност от най-рано възникналите към по-новите задължения.

Променя се прагът на доходите, над който могат да се предприемат действия за принудително изпълнение по ДОПК, в съответствие с прага, предвиден в чл. 446, ал. 1, т. 5 от Гражданския процесуален кодекс. В тази връзка се предлага да не подлежи на принудително изпълнение трудовото възнаграждение, обезщетението по трудово правоотношение, всяко друго възнаграждение за труд, пенсията или стипендията - в общ размер до минималната работна заплата месечно. Доколкото целта на разпоредбата е гарантиране на доход, който да осигури на длъжника минимален стандарт на живот, е възприето позоваването на ежегодно определяната стойност на минималната работна заплата с акт на Министерския съвет. По този начин несеквестрируемият доход е определяем, но не е посочен като конкретна стойност, което да налага честа промяна, съобразена с обществените отношения и свързаното законодателство.

Предлага се изменение в чл. 216 от ДОПК, като се предвижда с изпълнението върху имущество, предмет на наложи по реда на част IV от ГПК мерки за обезпечаване на иск с правно основание по чл. 216, ал. 1 и 3, уважен с влязло в сила съдебно решение, да се осъществява по реда на ДОПК. Предложението има за цел създаване на по-голяма яснота и защита интересите на държавата в случаите на водени от НАП иски за производство за прогласяване на недействителност на прехвърлителни сделки след кумулирани просрочени задължения, установени освен с актове за публични вземания, но и след подадена декларация, тъй като същата е изпълнително основание по чл. 209 от ДОПК. Предложението е мотивирано и с оглед на съществуващата съдебна практика за отхвърляне на такива иски, основани на публични вземания, определени с декларация по чл. 105 от ДОПК. Глава четиринадесета от кодекса, озаглавена „Установяване на данъците и задължителните осигурителни вноски“ въвежда освен установяване с ревизионен акт (чл. 108), така и установяване чрез самоизчисляване в подадена от лицето данъчна декларация (чл. 105). Установяването по чл. 105 от ДОПК е определено като предварително, доколкото определените с данъчна декларация от задълженото лице данъци и задължителни осигурителни вноски могат да бъдат предмет на ревизионно производство, в резултат на което те ще бъдат окончателно установени с ревизионен акт. Принцип в данъчното право е, че в общия случай задълженията за данъци и задължителни осигурителни вноски се самоизчисляват чрез подаване на данъчни декларации. Фактът, че за дадено вземане за

данъци или задължителни осигурителни вноски не е възложена ревизия и не е издаден ревизионен акт, не означава, че това задължение не е възникнало или не е установено. То възниква по силата на съответния материален данъчен закон, а се установява в общия случай с подадената от задълженото лице данъчна декларация.

Редът за събиране на публичните вземания е предвиденият в ДОПК, съответно изпълнението ще се осъществи по този ред, като следва да се запази редът на вписаното обезпечение, допуснато по иск на публичния изпълнител или взискател с правно основание чл. 216 от ДОПК.

На следващо място законопроекът предвижда непотърсените от купувача в шестмесечен срок вещи, продадени от НАП при публична продажба, да се считат за изоставени в полза на държавата. Мярката цели да минимизира разходите на НАП за съхранение на продадени чрез публична продажба вещи, чиито купувачи не се явяват да ги получат. При бездействие на купувача в много случаи НАП е изправена пред необходимостта да съхранява за неопределено време чужди движими вещи, без да има правото да се разпорежи с тях, включително и да ги унищожи, като същевременно извършва разходи за съхраняването им.

С проекта също така се отстранява несъответствие между чл. 248, ал. 12 от ДОПК и съществуващото задължение в чл. 50 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), съгласно който съдиите, нотариусите, областните управители, кметовете на общините и други длъжностни лица извършват сделката или действието, с което се придобиват, учредяват, изменят или прекратяват вещни права, след като установят, че е платен данъкът за придобиване на имущество по възмезден начин. Предвид обстоятелството, че съгласно чл. 246, ал. 6 от ДОПК собствеността преминава върху купувача от датата на постановлението, се предлага тридневният срок за издаване на постановлението за възлагане на вещта (в повечето случаи недвижими имоти) да тече от постъпване на сумата по указаната сметка и представяне на документ, удостоверяващ плащането на данъка по чл. 49 от ЗМДТ.

Предвижда се по аналогия на чл. 247, ал. 2 от ДОПК, където за участие в търг с явно наддаване се изисква нотариално заверено пълномощно, същото изискване към пълномощното да се въведе и при търг с тайно наддаване. Постига се синхронизация между двата вида търг. Освен това нотариално завереното пълномощно, приложено към предложението, ще може да се използва и в хипотезата на чл. 252, ал. 6 от ДОПК при преминаване от търг с тайно наддаване в търг с явно наддаване, където също се предвижда представяне на нотариално заверено пълномощно.

Друга промяна, която се предлага с проекта, е свързана с хипотезата на продажба на съсобствена вещ, при която действащата разпоредба на чл. 258, ал. 4 от ДОПК не позволява съсобствениците да изразят съгласие за продажба на вещта като цяло след изтичане на 30-дневния срок за изкупуване на вещта по чл. 258, ал. 1 от ДОПК. Продажбата на цяла вещ или имот предизвиква по-голям интерес от продажбата на идеални части от тях, респективно във всички случаи приходите за държавата ще се увеличат при продажба на цяла вещ. Предлаганата промяна ще даде възможност и на съсобствениците, които са изразили съгласие за изкупуване, но настъпят промени и не платят, да изразяват съгласие за продажба на вещта като цяло.

10. Промени, свързани с давността по отношение на предявени в производство по несъстоятелност публични вземания

С проекта се предлага 10-годишният абсолютен давностен срок, след изтичането на който се счита, че публичното вземане е погасено, да не се прилага по отношение на предявените в производството по несъстоятелност публични вземания. Съгласно действащата уредба абсолютната давност не се прилага и в други случаи, в които държавата като кредитор е лишена от възможността да събира публичните вземания принудително (задължението е разсрочено или отсрочено, изпълнението е спряно по искане

на длъжника). След изтичане на срока по чл. 193, ал. 4 от ДОПК не е налице възможност публичните вземания да се събират по реда на кодекса, т.е. не е възможно активно действие от страна на кредитора. В същото време, след като НАП предяви публичните вземания пред съда по несъстоятелността и осъществи процесуална защита в производството по тяхното приемане, на практика като процесуален представител на държавата не може да влияе върху продължителността на производството по несъстоятелност и свързаните с него производства. Ако длъжникът чрез процесуалните права, дадени му от Търговския закон, обжалва актове на съда по несъстоятелността или оспорва публичните вземания, докато се стигне до крайната фаза на осребряване и разпределение на имуществото е възможно абсолютният давностен срок да изтече (особено в случаите, в които част от него е изтекъл преди откриване на производството по несъстоятелност). Държавата, представлявана от НАП, не може да влияе и върху продължителността на производствата за попълване на масата на несъстоятелността, след успешното приключване на които се осребрява имущество и се извършва разпределение на събраните суми. Не на последно място, при производства по несъстоятелност, в които масата на несъстоятелността включва множество или на висока стойност имуществени права, процесът на осребряване и разпределение също не може да бъде повлиян от кредиторите, тъй като зависи от инвеститорския интерес към активите, собственост на длъжника. Следва да се отбележи, че Търговският закон регламентира спирането и прекъсването на давността за вземанията на всички кредитори, но предвид специалния характер на чл. 171, ал. 2 от ДОПК (според някои съдилища по несъстоятелността) спрямо разпоредбите на Търговския закон и задължението на органите по приходите да отпишат публичните вземания с изтекла давност, се създава риск от неприемане или неудовлетворяване на приети публични вземания в производството по несъстоятелност.

11. Промени в административнонаказателните разпоредби

С проекта се предлага административнонаказателните разпоредби на ДОПК да бъдат допълнени със санкции, свързани с въведените в ЗДДС изисквания към софтуерите за управление на продажбите в търговските обекти, техните производители и потребители. При осъществяването от НАП контролни производства се наблюдава увеличаване на случаите на несъхраняване и манипулиране на информацията, създавана от софтуерите за управление на продажбите в търговски обекти и електронни магазини. В редица случаи тази информация се съхранява на отдалечени сървъри или в „облак“, като при извършване на контролни действия от страна на НАП задължените лица умишлено не предоставят на органите по приходите достъп до нея.

Понастоящем в чл. 273 на ДОПК е предвидена глоба/имуществена санкция за неосказване на съдействие на орган по приходите или възпрепятстване упражняването на правомощията му. Този състав включва и неосигуряването на достъп на органите по приходите до използваните от задължените лица компютърни устройства, до използваните от тях софтуери за управление на продажбите в търговски обекти и електронни магазини, както и до създаваната от тях информация (текуща и/или архивирана база данни).

За несъхраняването на информация, създавана от използваните от задължените лица информационни системи, няма изрична разпоредба в административно наказателните разпоредби на кодекса – нарушението попада в състава на общата разпоредба на чл. 278 от ДОПК за санкциониране неизпълнението на други задължения, която предвижда глоба в размер от 50 до 500 лв.

Все по-широкото навлизане на съвременните компютърни технологии в търговската дейност на задължените лица води до дигитализиране на информацията, необходима на НАП за осъществяване на ефективен данъчно-осигурителен контрол. Масова практика е извършването продажби в търговските обекти да се отчитат чрез информационни системи, които управляват въведените в експлоатация в обектите фискални устройства. Установено е, че в такива обекти всички извършени продажби се отчитат чрез информационните

системи, а само част от тях се регистрират чрез фискални устройства. Изключително niskият размер на санкциите при неосигуряване на достъп до създаваната чрез софтуерите информация, както и при нейното умишлено несъхраняване или манипулиране, стимулират задължените лица да предпочетат налагането на санкция пред угрозата от определяне на реално дължимите от тях данъчни и осигурителни задължения.

С промени в ЗДДС са въведени изисквания към софтуерите за управление на продажбите в търговските обекти, към техните производители и потребители. Целта на предлаганите промени с проекта е да се въведат адекватни санкции спрямо задължени лица, които умишлено възпрепятстват достъпа на органите по приходите до необходимата за осъществяване на контролните им функции информация или умишлено не съхраняват или манипулират тази информация. Предлаганите размери на глобите и имуществените санкции са съобразени със степента на риск за фиска от неправомерното поведение на задължените лица.

С проекта се предлага и въвеждането на административнонаказателна санкция за лицата, които приложат спогодба за избягване на двойното данъчно облагане и не внесат или внесат в по-малък размер дължимия данък съгласно Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физическите лица, когато основанията за прилагане на облекчение съгласно спогодбата не са доказани. Разпоредбата има за цел да се гарантира внасянето на данъка при източника върху трансгранични плащания и ефективност на данъчния контрол в хипотезата на извършване на такива плащания.

12. Други промени:

Предлага се при обявяване на ревизионен акт за нищожен от съда да се прилага чл. 173 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК). В практиката си Върховният административен съд се позовава на обстоятелството, че в чл. 160 от ДОПК, който се явява специален по отношение на АПК, не съществува възможност за връщане на преписката на компетентния орган, когато ревизионните актове се отменят като нищожни поради липса на компетентност. Това създава възможност при последващи ревизионни производства, при които порокът е саниран, да се стига до противоречиви съдебни решения относно новия ревизионен акт.

Също така се предлага в чл. 63 от ДОПК да бъде регламентирана възможността експертиза, възложена в ревизионно производство, да бъде използвана като доказателство в друго ревизионно производство. Промяната е свързана с производства, в които се установява отговорност за данъчни и/или осигурителни задължения по реда на чл. 19 от ДОПК и чл. 177 от ЗДДС.

С проекта се предлага още особените правила за доказване в чл. 116 от ДОПК да се прилагат съответно и при извършване на проверки. Практиката е наложила ревизионните производства на юридически и физически лица да се предхождат от проверки, в хода на които да се установи има ли укрити приходи/доходи и съответно след приключването им да се направи преценка за възлагане на ревизионно производство. Стесненият обхват на приложение на чл. 116 от ДОПК само в хода на ревизионно производство, може да доведе до погрешна преценка за необходимост от последващо възлагане на ревизия.

С проекта се предлага и прецизиране на текстовете на чл. 142б, ал. 6, чл. 142н, ал. 2, т. 1 и т. 28 от § 1а от допълнителните разпоредби във връзка с неформално запитване от Европейската комисия относно тълкуването на определени разпоредби от ДОПК, транспониращи правилата на Директива 2014/107/ЕС на Съвета от 9 декември 2014 г. за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане.

Предложената с преходните и заключителните разпоредби промяна във Валутния закон има за цел прецизиране на разпоредбата на чл. 11а, ал. 2 от Валутния закон във връзка с осъществяването на законосъобразен и ефективен валутен контрол. Предвижда се

изрично да бъде закрепено в закона правомощието на митническите органи да не допускат пренасянето на парични средства в размер на 30 000 лв. или повече или тяхната равностойност в друга валута през границата на страната за трета страна при получена от митническите органи по служебен път информация за наличието на публични задължения на лицето. Направеното предложение е допълнение към изменението в чл. 11а от Валутния закон, обнародвано в „Държавен вестник“, бр. 63 от 2017 г., с което изискването за предоставяне на удостоверение за липса на публични задължения е заменено с получаване по служебен път на информация за наличие или липса на задължения, и е в унисон с разпоредбата, в сила преди посоченото изменение.

Паричните средства, които се намират в местното физическо лице, което напуска територията на Република България, подлежат на деклариране съгласно принципа на задължителното деклариране. Той позволява на митническите органи да събират информация относно движенията на пари в брой и когато това е целесъобразно, да обменят тази информация с други органи. С оглед превантивната му цел и възпиращ ефект, задължението за деклариране следва да се извърши от местното физическо лице при напускане на Европейския съюз, като на деклариране подлежат само пари в брой в размер над 10 000 EUR и повече, с цел да се съсредоточи вниманието на органите, упражняващи този контрол, върху значителни по обем парични потоци. Със същата превантивна цел и възпиращ ефект е и недопускането на парични средства в размер на 30 000 лв. или повече или тяхната равностойност в друга валута през границата на страната за трета страна при предоставяне на митническите органи по служебен път информация за наличието на публични задължения. Компетентните органи следва да бъдат оправомощени да упражняват необходимия ефективен контрол върху движенията на пари в брой. Ограничението не е в противоречие с Регламент (ЕО) 1889/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година относно контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността, както и с нормите на съюзното право, определящи принципа на „свободно движение на капитали“.

В Закона за данък върху добавената стойност се предлага прецизиране и пълното привеждане на чл. 3, ал. 3, т. 1 в съответствие с разпоредбите на чл. 10 от Директива 2006/112/ЕО от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност, съгласно който не се счита за независима икономическа дейност дейността на „наетите и други лица [...], доколкото те са обвързани с работодател по договор за работа или с някакви други юридически връзки, създаващи взаимоотношение на работодател и наето лице във връзка с условията на работа, възнаграждението и отговорността на работодателя.“

В Закона за данъците върху доходите на физическите лица се предлага изрично да бъде предвидено, че правоотношенията между спортисти/треньори и спортни клубове представляват трудови правоотношения. Предложението е във връзка с влизането в сила на нов Закон за физическото възпитание и спорта от 18 януари 2019 г. и има за цел да внесе яснота по отношение на данъчното третиране на договорите, предвидени в чл. 77 и 78 от ЗФВС.

С цел намаляване на административната тежест с параграфи 52-61 се предлагат изменения и допълнения в други нормативни актове, в които към настоящия момент се изисква предоставяне на удостоверение за наличие или липса на публични задължения от лицата, като се предвижда съответният административен орган да проверява по служебен път информацията за наличие или липса на задължения на лицата по реда на чл. 87, ал. 11 от ДОПК.

Промените, които се предвиждат в проекта на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс във връзка с надграждането на фискалния контрол, няма да бъдат свързани със съществени разходи за бизнеса, доколкото предварителното деклариране на данни и достъпът до информационна система „Фискален контрол“ ще се извършва посредством безплатна електронна услуга, предоставяна от НАП.

Подаването и проверката на данни чрез квалифициран електронен подпис също няма да доведе до значителни допълнителни разходи за лицата, доколкото използването на електронните услуги на държавната и общинската администрация (подаване на декларации, жалби, молби и други документи, които се обменят с държавните органи) и към момента изисква задължително квалифициран електронен подпис с оглед правна сигурност относно удостоверяването и сигурността на данните. В определени случаи е възможно да възникне допълнителна административна тежест, изразяваща се в осигуряване на кадрови и технически капацитет за въвеждане на данните при предварителното деклариране на стоките с висок фискален риск и за закупуване на квалифициран електронен подпис.

Промените, свързани с въвеждането на задължение за изготвяне на документация за трансферно ценообразуване, ще доведат до допълнителни разходи за лицата, които попадат в обхвата на предложените правила. Отчитайки този факт, в проекта е ограничен кръгът на задължените лица, фокусирайки се върху сделки на по-висока стойност и лица, които ще разполагат с ресурсите (човешки и финансови), необходими да отговорят адекватно на новите изисквания. Следва да се отчете и обстоятелството, че огромната част от засегнатите лица са членове на многонационални групи, които вече са задължени да изготвят документация за трансферно ценообразуване във формат местно и обобщено досие в съответните юрисдикции. От тази гледна точка броят на лицата, които ще понесат допълнителна административна тежест, няма да е значителен.

Предложените промени в проекта на акт няма да доведат до пряко и/или косвено въздействие върху държавния бюджет. Разходите за реализиране на предложените промени с проекта ще бъдат в рамките на утвърдения бюджет на НАП и Агенция „Митници“. Надграждането на фискалния контрол ще бъде осъществено от експертите на НАП и в рамките на проект „3.2.2.1. Усъвършенстване на електронни услуги, предоставяни от НАП“.

Към проекта на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс не се налага изготвянето на анализ за съответствието с правото на Европейския съюз, тъй като предвижда промени на национално ниво, а предложените промени в чл. 142б, ал. 6, чл. 142н, ал. 2, т. 1 и т. 28 от § 1а от допълнителните разпоредби във връзка с Директива 2014/107/ЕС на Съвета и чл. 3, ал. 3, т. 1 от ЗДДС във връзка с Директива 2006/112/ЕО имат единствено прецизиращ характер по отношение на вече въведени разпоредби.